

**LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIŲ GINČŲ TAIKINAMOJO TARPININKAVIMO ĮSTATYMO NR. X-1702 PAKEITIMO
ĮSTATYMO NR. XIII-534 PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENOS ĮSTATYMO
NR. VIII-1029 20, 28, 36, 40, 44, 51, 56, 59, 67, 79 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 79¹, 79² STRAIPSNIAIS
ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS IKITEISMINIO ADMINISTRACINIŲ GINČŲ NAGRINĖJIMO TVARKOS ĮSTATYMO NR.
VIII-1031 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
DERINIMO PAŽYMA**

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie priimtas ir nepriimtas (nurodyti motyvus) pastabas ir pasiūlymus
Teisėjų tarybos 2018 m. gegužės 25 d. raštas Nr. 36P-67-(7.1.10)	4. Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymo Nr. X-1702 pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Mediacijos įstatymo projektas) nauja redakcija išdėstomo Mediacijos įstatymo 2 straipsnio 11 dalyje nurodoma, kad „<...> įstatyme vartojamos sąvokos „administracinis ginčas“, „administracinio ginčo šalys“ suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos ir vartojamos Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme“. Siekiant teisinio aiškumo, siūlome Mediacijos įstatyme eksplicitiškai nurodyti, kad jame vartojama sąvoka „administraciniai ginčai“ neapima bylų dėl norminių administracinių aktų teisėtumo, išvados pateikimo bei rinkimų ginčų.	Neatsižvelgta. Mediacijos įstatymo 25 straipsnio 4 dalyje siūloma nustatyti, kad galima perduoti spręsti neteisminės ar teisminės mediacijos būdu tik toki administracinį ginčą, dėl kurio pagal įstatymus leidžiama administracinio ginčo šalims sudaryti taikos sutartį. Taigi, sprendžiant, ar konkretaus ginčo atveju galima teisminė mediacija, turėtų būti vadovaujamasi galiojančiomis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ABTĮ) 51 straipsnio 1 dalies nuostatomis: „Bet kurioje proceso stadijoje ginčo šalys gali baigti bylą taikos sutartimi, jeigu ją sudaryti galima atsižvelgiant į ginčo pobūdį. Taikos sutartis turi neprieštarauti imperatyvioms įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatoms, viešajam interesui, nepažeisti trečiųjų suinteresuotų asmenų teisių ar teisėtų interesų. Taikos sutartis negali būti sudaroma bylose dėl norminių administracinių aktų teisėtumo.“ Neteisminės mediacijos atveju galioja nuostatos, įtvirtintos Ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 15 straipsnio 1, 4 dalyse.
	5. Pagal siūlomą Mediacijos įstatymo projektą neteisminė administracinių ginčų mediacija bus galima tik tuomet, kai jau yra inicijuotas ir nagrinėjamas ginčas Lietuvos administracinių ginčų komisijoje ar jos teritoriniuose padaliniuose (toliau – ginčų komisija). Tačiau svarbu pastebėti, kad ginčų komisijos nenagrinėja (nėra kompetentingos nagrinėti) dalies administracinių ginčų, pavyzdžiui, dėl: (1) žalos, atsiradusios dėl valstybinio administravimo subjektų ir savivaldybių administravimo subjektų neteisėtų veiksmų, atlyginimo; (2) dėl tarnybinių ginčų, kai viena ginčo šalis yra valstybės tarnautojas ar	Neatsižvelgta. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad siūlomas mediacijos modelis, kuriuo būtų siekiama išspręsti ginčą dėl viešojo administravimo subjekto priimto sprendimo, veiksmų (neveikimo) nesikreipiant į Lietuvos administracinių ginčų komisiją ar administracinį teismą (ginčo šaliai kreipiantis „į kitą ginčo šalimi esantį viešojo administravimo subjektą su rašytiniu pasiūlymu ginčą išspręsti neteisminės mediacijos būdu“, visų pirma, laikytinas Viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAI) reglamentavimo dalyku ir vertintinas šio įstatymo kontekste. VAI trečiajame skirsnyje reglamentuojama administracinė procedūra, t. y. pagal šį įstatymą viešojo administravimo subjekto atliekami privalomi veiksmai nagrinėjant skundą apie viešojo

<p>pareigūnas, taip pat ginčų, kylančių dėl materialinės atsakomybės ir regreso (atgręžtinio reikalavimo) teisės įgyvendinimo pagal Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymą; (3) dėl užsieniečių skundų dėl atsisakymo išduoti leidimą gyventi ar dirbti Lietuvoje ar tokio leidimo panaikinimo, dėl leidimų gyventi Lietuvoje pakeitimo ir kt. (Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 5 straipsnio 3 dalis). Be to, pareiškėjas, siekdamas pasinaudoti neteisimine mediacija, bet koku atveju turės pateikti teisės aktų reikalavimus atitinkantį skundą ginčų komisijai, todėl, be kita ko, jis jau patirs papildomas išlaidas (neretai ir atstovavimo). Savo ruožtu ir ginčų komisija, sprendama skundo priėmimo ir su pasiruošimu ginčo nagrinėjimui susijusius klausimus, taip pat patiria laiko, finansines ir kitas sąnaudas.</p> <p>Todėl, be kita ko, siekiant efektyvinti neteisminę administracinių ginčų mediaciją padarant ją kiek įmanoma patrauklesne, siūlome Mediacijos įstatyme numatyti ir papildomą šios mediacijos formą, kuri nebūtų siejama su bylos (administracinio ginčo) nagrinėjimu ginčų komisijoje.</p> <p>Šiuo tikslu bei įvertinus administracinių ginčų turinį (paprastai juose keliamus reikalavimus), ginčo santykių reglamentavimo metodą bei juose dalyvaujančių subjektų ypatumus, taip pat aplinkybę, kad su taikos sutartimi susijusius santykius reglamentuojančios Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nuostatos nenumato asmenų galimybės sudaryti taikos sutarčių dėl teisių ir pareigų, kurias reguliuoja imperatyvios įstatymo normos, siūlome:</p> <p>1.1. numatyti galimybę asmeniui prieš kreipiantis į ginčų komisiją ar administracinę teisimą, kreiptis į viešojo administravimo subjektą, kurio veiksmus ar neveikimą jis siekia apskusti, su pasiūlymu ginčą išspręsti taikiai neteisminės mediacijos būdu.</p>	<p>administravimo subjekto veiksmais, neveikimu ar administraciniais sprendimais galimai padarytą asmens, nurodyto skunde, teisių ir teisėtų interesų pažeidimą ir priimant dėl to administracinės procedūros sprendimą (VAĮ 19 straipsnio 1 dalis).</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kyla klausimas, koks būtų administracinės procedūros instituto santykis su Teisėjų tarybos siūloma mediacijos procedūra: ar asmens rašytinis siūlymas išspręsti ginčą neteisminės mediacijos būdu galėtų būti teikiamas ir mediacija vykdoma administracinės procedūros metu, ar tokio siūlymo pateikimo procedūra ir mediacija turėtų egzistuoti kaip nepriklausomas institutas. Teisėjų tarybos siūlomas teisinis reguliavimas neaiškus ir kitais aspektais: nenumatyta, pagal kokias taisykles turėtų būti vykdoma mediacija, kas turėtų suteikti patalpas mediacijai vykdyti, kas turėtų padengti mediacijos išlaidas, ar turėtų būti nustatomas mediacijos terminas ir koks jis turėtų būti (manyta, jog nenustačius mediacijos termino, būtų sudarytos prielaidos vilkinti administracinės procedūros užbaigimą).</p> <p>Kita vertus, abejotinas siūlomo mediacijos modelio įtvirtinimo tikslingumas, atsižvelgiant į tai, kad asmeniui pateikus siūlymą išspręsti ginčą neteisminės mediacijos būdu, iš karto (viešojo administravimo subjektui sutikus) būtų pereinama prie mediatoriaus skyrimo ir mediacijos procedūrų vykdymo. Taigi, viešojo administravimo subjektas neturėtų galimybių, pastebėjęs administracinio akto neteisėtumą, panaikinti jį ar pakeisti, netaikant mediacijos procedūrų. Tai būtų neefektyvu ir neekonomiška, atsižvelgiant į tai, kad mediacijos procedūrų vykdymas reikalauja laiko ir lėšų sąnaudų.</p> <p>Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje ne kartą pabrėžta, kad institucija, vykdanči viešąjį administravimą, gali teisėtai panaikinti arba pripažinti netekusiu galios savo priimtą administracinį sprendimą, kuris suteikia teises tam tikriems subjektams, tačiau buvo priimtas pažeidžiant taikytinas teisės normas arba joms prieštarauja pagal savo turinį (neteisėtas administracinis aktas), tik jeigu tokia galimybė yra nustatyta atitinkamą sritį reglamentuojančiuose specialiuose įstatymuose (2010 m. vasario 1 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-35/2010, 2012 m. gegužės 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-1356/2012, 2016 m. rugsėjo 29 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-3537-822/2016 ir kt.). Teisės pakeisti (panaikinti) savo priimtą sprendimą, nustačiusį asmenims teises (jų apimtį, ribas), suteikimas viešojo administravimo institucijai reikalauja įstatyminio reguliavimo (Lietuvos vyriausiojo administracinio</p>
--	---

Pastebėtina, kad šiuo atveju neteisminė administracinių ginčų mediacija būtų galima tik tuomet, kai ginčo šalimi esantis viešojo administravimo subjektas yra kompetentingas atlikti prašomus veiksmus viešojo administravimo srityje (priimti, pakeisti ar panaikinti individualų administracinį aktą, atlikti kitus veiksmus) ir šių veiksmų atlikimas neprieštarautų imperatyvioms teisės aktų normoms.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad dėl paprastai įstatymuose nustatytų trumpų terminų viešojo administravimo subjektų veiksmams (neveikimui) apskūsti, suinteresuoti asmenys, nenorėdami šių terminų praleisti, iš karto inicijuoja ginčus administraciniuose teismuose ar ikiteisminėse šiuos ginčus nagrinėjančiose institucijose. Dėl to įstatyme turėtų būti nustatytos garantijos numatančios, kad asmuo, kuris sąžiningai siekia pasinaudoti neteisimine mediacija, nepraras teisės (nepraleis termino) kreiptis į ginčų komisiją ar administracinį teismą. Teisėjų tarybos vertinimu, tokia priemonė veiksmingai skatins administracinius ginčus spręsti taikiu (neteisminės mediacijos) būdu.

Tokio reguliavimo įtvirtinimas iš esmės lemtų suinteresuotų asmenų galimybę pasiūlyti viešojo administravimo subjektams pašalinti galimus pažeidimus, leistų šiems subjektams papildomai revizuoti savo pačių priimtus sprendimus (veiksmus) neinicijavus ginčo ginčų komisijoje ar teisme. Be to, neabejotina, kad viešojo administravimo subjektas, gavęs pasiūlymą ginčą spręsti taikiai mediacijos būdu ir matydamas, kad, pavyzdžiui, jo priimtas individualus administracinis aktas yra akivaizdžiai neteisėtas (nepagrįstas, klaidingas), pats galėtų šį aktą panaikinti, o tai eliminuotų ne tik ginčą, bet ir mediacijos poreikį;

1.2. siūlomos neteisminės administracinių ginčų mediacijos formos metu ginčo šalims pasiekus sutarimą, būtų sudaromas rašytinis susitarimas. Šiame

teismo 2017 m. spalio 24 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-290-602/2017). Administracinių teismų praktikoje ne kartą pabrėžta, kad viešojo administravimo srityje galioja viešojo administravimo subjektų priimtų sprendimų teisėtumo principas, kuris, be kita ko, yra suprantamas taip, kad viešojo administravimo subjektas negali panaikinti savo priimtų sprendimų, jeigu tokia galimybė nėra nustatyta atitinkamą sritį reglamentuojančiuose specialiuose įstatymuose. Viešojo administravimo subjektas gali ištaisyti tik priimtų sprendimų klaidas, kurias ištaisius, asmeniui negali būti nustatyta mažiau teisių arba daugiau pareigų, negu buvo nustatyta priimtu sprendimu. Teisėtumo principas bei viešojo administravimo subjekto priimto sprendimo privalomumo principai suponuoja tai, kad viešojo administravimo subjekto priimtas sprendimas galioja tol, kol nėra panaikintas aukštesnio viešojo administravimo subjekto (jeigu tokia galimybė yra nustatyta) arba teismo (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. lapkričio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-151/2012, 2012 m. kovo 12 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-227/2012, 2014 m. gegužės 15 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1017/2014). Įstatymų leidėjas tiesioginio draudimo institucijai pačiai panaikinti arba pripažinti netekusiu galios savo priimtą administracinį aktą, suteikiantį asmeniui tam tikras teises, nenumato. Tačiau, pagal VAI 6 straipsnio 2 ir 3 dalies nuostatas, administracinius aktus viešojo administravimo subjektai turi teisę leisti tik remdamiesi įstatymų nustatytais įgaliojimais. Viešojo administravimo subjektų, skirtingai nei privačių asmenų, veikloje taikomas principas – „viskas, kas aiškiai nėra leista, yra draudžiama“. Tad viešojo administravimo subjekto atlikti viešojo administravimo veiksmai, viršijant jam suteiktus įgaliojimus, taip pat ir administracinių aktų leidimas, viršijant suteiktą kompetenciją, yra neteisėti (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. vasario 1 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-35/2010, 2012 m. gegužės 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-1356/2012, 2015 m. gruodžio 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1217-602/2015).

Atkreiptinas dėmesys, kad formuoti valstybės politiką viešojo administravimo srityje, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą yra pavesta Vidaus reikalų ministerijai (Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos nuostatų, patvirtintų 2001 m. kovo 14 d. nutarimu Nr. 29, 8.2 papunktis), atsižvelgiant į tai, Teisingumo ministerija negali spręsti VAI pakeitimų, susijusių su viešojo administravimo subjektų

susitarime galėtų būti sutarta, jog (1) viešojo administravimo subjektas per nustatytą terminą atliks atitinkamus viešojo administravimo veiksmus, reikalingus ginčui užbaigti, arba (2) ginčo šalis (šalys) nurodo, jog atsisako savo reikalavimų (jų dalies). Pirmuoju atveju mediacija būtų laikoma užbaigta, kai viešojo administravimo subjektas atlieka minėtus veiksmus, o antruoju – nuo minėto susitarimo sudarymo momento;

1.3. minėtas susitarimas ginčo šalims nebūtų privalomas. Tai ypač aktualu atvejais, kai paaiškėja, jog šalimi esantis viešojo administravimo subjektas negali atlikti atitinkamų veiksmų dėl galiojančio teisinio reguliavimo, paaiškęusių naujų aplinkybių ar kitų priežasčių. Tačiau būtina pastebėti, kad, nors minėtas susitarimas šalims neprivalomas, viešojo administravimo subjektui atlikus atitinkamus veiksmus (priėmus, pakeitus ar panaikinus atitinkamą individualų administracinį aktą ar kt.), paprastai savaime išnyktų ir ginčo, nagrinėtino administraciniuose teismuose, dalykas. Be to, kitai ginčo šaliai pasitraukus iš mediacijos, tai (išskyrus tam tikrus įstatymuose numatytus atvejus) neužkerta kelio ginčo šalimi esančiam viešojo administravimo subjektui įvykdyti pasiektą susitarimą, kas taip pat paprastai eliminuotų pirminio ginčo dalyką. Atskirai pastebėtina, kad siekiant užtikrinti viešosios teisės normomis reguliuojamų teisinių santykių dalyvių teises ir teisėtus interesus bei išvengti neaiškumo, reikėtų eksplicitiškai nustatyti, kad vykdant minėtą rašytinį susitarimą viešojo administravimo subjekto priimtas individualus administracinis aktas ar (ir) atlikti kiti veiksmai gali būti skundžiami bendra tvarka.

Apibendrinant tai, kas išdėstyta, manytina, kad būtų tikslinga Mediacijos įstatymą papildyti pirmiau aptarus pasiūlymus įgyvendinančiu straipsniu, numatančiu papildomą neteisminės administracinių ginčų

kompetencija ir įgaliojimais panaikinti ar pakeisti administracinius sprendimus, klausimo.

Pažymėtina, kad viešojo administravimo subjekto įgaliojimų panaikinti ar pakeisti savo priimtą administracinį aktą klausimas šiuo metu iš dalies yra sprendžiamas Lietuvos Respublikos Seime įregistruotais VAI pakeitimais (Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 3 ir 34 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1642¹). Šiam įstatymo projektui Vidaus reikalų ministerija yra parengusi Vyriausybės išvadą (priimtas 2018 m. rugpjūčio 1 d. Vyriausybės nutarimas Nr. 759), kuria pateikė pasiūlymą papildyti VAI pakeitimo projektą nuostata „viešojo administravimo subjektas, nustatęs (taip pat ir administracinėje procedūroje), kad jo administracinis sprendimas buvo ar yra neteisėtas, turi teisę jį panaikinti ar pakeisti, jeigu tuo nėra pabloginama bet kurio asmens padėtis, o tuo atveju, jeigu viešojo administravimo subjektui panaikinus ar pakeitus savo anksčiau priimtą administracinį sprendimą asmens padėtis būtų pabloginta, dėl administracinio sprendimo panaikinimo ar pakeitimo, viešojo administravimo subjektas turi kreiptis į teismą.“.

Manome, kad priėmus Vidaus reikalų ministerijos siūlomus VAI pakeitimus, iš dalies būtų pasiekti ir Teisėjų tarybos siūlomais teisinio reglamentavimo pakeitimais siekiami tikslai, t. y. būtų sudarytos prielaidos eliminuoti asmens ir viešojo administravimo subjekto konfliktą, nesikreipiant į Lietuvos administracinių ginčų komisiją ar teismą.

Atsižvelgiant į tai, kad mediacijos viešojo administravimo srityje klausimas yra VAI reglamentavimo dalykas, Teisėjų tarybos 2018 m. gegužės 25 d. raštas Nr. 36P-67-(7.1.10) persiųstas Vidaus reikalų ministerijai.

Kita vertus, atkreiptinas dėmesys į tai, kad Teisėjų tarybos siūlomas mediacijos modelis, taikytinas viešojo administravimo srityje, nenumatytas Taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) sistemos plėtros koncepcijoje, kuri apsvarstyta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. vasario 4 d. pasitarime ir patvirtinta Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2015 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. 1R-268, nuostatos. Bendro pobūdžio nuostatų dėl mediacijos įtvirtinimas VAI turėtų įtaką įvairioms viešojo administravimo sritims, todėl negalimas jų įtvirtinimas be platesnių diskusijų su ministerijomis ir kitomis suinteresuotomis institucijomis.

¹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/f0843c20027411e8a2469c61d7bb0a92?positionInSearchResults=4&searchModelUUID=367e7502-488c-4874-847c-93da7c21b3c7>

mediacijos formą:

„26¹ straipsnis. Neteisminė administracinių ginčų mediacija, kai ginčas nėra sprendžiamas ginčų komisijoje ar administraciniame teisme

1. Šio įstatymo 25 straipsnyje nenurodytais atvejais administracinio ginčo šalis gali kreiptis į kitą ginčo šalimi esantį viešojo administravimo subjektą su rašytiniu pasiūlymu ginčą išspręsti neteisminės mediacijos būdu šiame straipsnyje nustatyta tvarka. Šiame straipsnyje nustatyta tvarka neteisminė administracinių ginčų mediacija galima tik tuo atveju, kai ginčo šalimi esantis viešojo administravimo subjektas yra kompetentingas atlikti kitos šalies prašomus veiksmus viešojo administravimo srityje ir tokių veiksmų atlikimas neprieštarautų imperatyvioms teisės aktų normoms. Šiame straipsnyje nurodytos neteisminės administracinių ginčų mediacijos vykdymui *mutatis mutandis* taikomos šio įstatymo 26 straipsnio nuostatos.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyto rašytinio pasiūlymo išsiuntimas (pateikimas) sustabdo įstatymuose numatytą terminą skundai (prašymui, pareiškimui) išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijai ar administraciniam teismui paduoti. Mediacijai pasibaigus, skundo (prašymo, pareiškimo) padavimo terminas tęsiasi. Šiuo atveju likęs skundo (prašymo, pareiškimo) padavimo terminas pratęsimas keturiolikai kalendorinių dienų, o jei įstatyme nustatytas trumpesnis terminas atitinkamam skundai (prašymui, pareiškimui) išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijai ar administraciniam teismui paduoti – terminas pratęsimas tiek dienų, kiek numatyta atitinkamame įstatyme.

3. Neteisminės administracinio ginčo mediacijos pabaigos diena laikoma:

1) anksčiausias iš šių momentų: šio straipsnio 1 dalyje nurodyto viešojo administravimo subjekto

rašytinio pareiškimo dėl nesutikimo spręsti administracinį ginčą mediacijos būdu gavimo diena arba praėjus dešimt darbo dienų nuo to pasiūlymo išsiuntimo dienos, jeigu viešojo administravimo subjektas per šį terminą raštu nepareiškė sutikimo administracinį ginčą spręsti neteisminės mediacijos būdu;

2) šio įstatymo 19 straipsnio 2–4 punktuose numatytais atvejais;

3) šio straipsnio 5 dalyje nurodyto susitarimo neįvykdymas per nustatytą terminą diena;

4) šio straipsnio 6 dalyje nurodyto susitarimo sudarymo diena;

5) šio straipsnio 7 dalyje nurodyto pareiškimo įteikimo kitai šaliai diena.

4. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytam viešojo administravimo subjektui sutikus administracinį ginčą spręsti mediacijos būdu, ginčo šalių prašymu mediatorių iš Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašo parenka ir skiria Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba.

5. Neteisminės administracinio ginčo mediacijos metu ginčo šalys gali sudaryti susitarimą dėl viešojo administravimo subjekto kompetencijai priskiriamų veiksmų, reikalingų ginčui užbaigti, atlikimo (priimti, panaikinti, pakeisti individualų administracinį aktą, atlikti kitus viešojo administravimo veiksmus). Šiame susitarime turi būti tiksliai ir aiškiai nurodyti atliktini veiksmai, nustatytas aiškus terminas šiems veiksams atlikti, kuris negali būti ilgesnis kaip dvidešimt darbo dienų. Šalių susitarimu ir mediatoriaus pritarimu šis terminas vieną kartą gali būti pratęsiamas papildomai dvidešimčiai darbo dienų.

6. Neteisminės administracinio ginčo mediacijos metu ginčo šalis (šalys) taip pat gali atsisakyti savo reikalavimų (jų dalies). Toks atsisakymas įforminamas rašytiniu ginčo šalių susitarimu. Šis susitarimas ginčo šalims nėra privalomas.

	<p>7. Bet kuri ginčo šalis turi teisę bet kada rašytiniu pareiškimu atsisakyti vykdyti šio straipsnio 5 dalyje nurodytą susitarimą.</p> <p>8. Apie šio straipsnio 5 dalyje nurodyto susitarimo įvykdymą atitinkama šalis informuoja mediatorių. Vykdam šio straipsnio 5 dalyje nurodytą susitarimą viešojo administravimo subjekto priimti individualūs administraciniai aktai ar atlikti kiti veiksmai gali būti skundžiami įstatymų nustatyta tvarka ir terminais.“</p>	
	<p>6. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo Nr. VIII-1029 35, 40, 44, 51, 56, 59, 67, 79 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 79¹, 79² straipsniais įstatymo projekto (toliau – ABTĮ projektas) 1 straipsnio 2 dalimi siūloma papildyti ABTĮ 35 straipsnį 4 dalimi ir nustatyti, kad siūloma žyminio mokesčio lengvata (75 procentai) netaikoma, jei paaiškėja, kad ginčo šalis prašymą perduoti ginčą spręsti mediacijos būdu pareiškė nesąžiningai arba nesąžiningai naudojosi mediacija, arba mediacijos metu pareiškė nesąžiningus prašymus. Atitinkamai ABTĮ projekto 2 straipsniu siekiama nustatyti, kad teismas, sprenddamas bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimą ir vertindamas šalies procesinį elgesį, atsižvelgtų ir į šalių procesinį elgesį mediacijos metu.</p> <p>Teisėjų tarybos vertinimu, abejotinas nuostatų dėl žyminio mokesčio lengvatos netaikymo ir šalies procesinio elgesio mediacijos metu vertinimo sprendžiant bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimus įgyvendinimas. Atsižvelgiant į tai, kad vykdam mediaciją turi būti užtikrinamas mediacijos konfidencialumo principo laikymasis, teismas, svarstydamas atitinkamą klausimą, neturės objektyvių galimybių įvertinti, ar šalis mediacijos metu tikrai elgėsi nesąžiningai, nepažeisdamas įstatymo lygiu įtvirtinto mediacijos konfidencialumo principo reikalavimų.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies</p> <p>Įvertinus tai, kad pagal ABTĮ pareiškėjų mokamas žyminis mokestis yra fiksuotas ir nedidelis (30 Eur už skundą pirmosios instancijos teismui bei 15 Eur už apeliacinį skundą; pritaikius ABTĮ projekte siūlomą lengvatą žyminis mokestis sumažėtų atitinkamai tik 7,5 ir 3,75 Eur) bei siekiant skatinti ginčą spręsti taikiai mediacijos būdu, atsižvelgta į Teisėjų tarybos siūlymą ginčo šalis, kurios sąžiningai naudojosi mediacija, iš viso atleisti nuo žyminio mokesčio mokėjimo, ABTĮ projekte formuluojant tokią nuostatą:</p> <p>„Jeigu prieš kreipdamosi į teismą ginčo šalys ginčą sprendė mediacijos būdu, skundas (prašymas, pareiškimas) žyminiu mokesčiu neapmokestinamas. Šioje dalyje nurodytu atveju teismui turi būti pateikti rašytiniai įrodymai apie ginčo sprendimą mediacijos būdu. Teismas pareikalauja sumokėti žyminį mokestį, jeigu paaiškėja, kad ginčo šalis prašymą perduoti ginčą spręsti mediacijos būdu pareiškė nesąžiningai arba nesąžiningai naudojosi mediacija, arba mediacijos metu reiškė nesąžiningus prašymus.“</p> <p>Dėl teismo galimybių nustatyti ginčo šalies nesąžiningumą, pažymėtina, kad duomenis apie šalies nesąžiningumą teismui galės pateikti mediatorius ar kita šalis, kartu neatskleisdami mediacijos proceso (ginčo) esmės ir nepažeisdami konfidencialumo principo (pavyzdžiui, nurodyti, kad ginčo šalis nedalyvavo nei viename mediacijos susitikime). Šiuo atveju taikytinos bendrosios įrodinėjimo taisyklės. Taip pat pažymėtina, kad teismui nėra nustatoma pareiga kiekvienu atveju aiškintis, ar nebuvo piktnaudžiavimo, ir juo labiau atlikti mediacijos proceso tyrimą.</p>

	<p>Dėl šios priežasties siūlytina nustatyti aiškų šių normų įgyvendinimo reglamentavimą, t. y. kaip, nepažeidžiant mediacijos konfidencialumo principo, turi būti nustatoma ar šalies veiksmai mediacijos procese buvo nesažiningi.</p> <p>Kita vertus, atsižvelgiant į tai, kad pagal ABTĮ pareiškėjų mokamas žyminis mokestis yra fiksuotas ir nedidelis (30 Eur už skundą pirmosios instancijos teismui bei 15 Eur už apeliacinį skundą; pritaikius siūloma lengvata žyminis mokestis sumažėtų atitinkamai tik 7,5 ir 3,75 Eur) bei siekiant skatinti ginčą spręsti taikiai mediacijos būdu, svarstyti galimybė ginčo šalis, kurios sąžiningai naudojos mediacija, iš viso atleisti nuo žyminio mokesčio mokėjimo.</p>	
<p>Lietuvos administracinių ginčų komisijos 2018 gegužės 9 d. raštas Nr. 9R-1036.</p>	<p>3. Mediacijos įstatymo 6 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad reikalavimas išlaikyti mediatorių kvalifikacinį egzaminą (6 straipsnio 1 dalies 3 punktą) netaikomas teisėjams, advokatams, antstoliams ir notarams, turintiems trejų metų atitinkamai teisėjo, advokato, antstolio arba notaro darbo patirtį. Siūlome mediatorių kvalifikacinio egzamino reikalavimo netaikyti ir ginčų komisijos nariams, turintiems trejų metų ginčų komisijos nario darbo patirties. Be to, siūlytume svarstyti, ar būtina darbo patirtį sieti su tuo metu einamomis pareigomis. Pavyzdžiui, reikalavimo išlaikyti mediatorių kvalifikacinį egzaminą išimtis būtų taikoma tik tam advokatui, kuris turi trejų metų advokato darbo patirtį, ir nebūtų taikoma tam advokatui, kuris turi trejų metų teisėjo, antstolio arba notaro darbo patirtį. Siūlytume nustatyti, kad reikalavimas išlaikyti mediatorių kvalifikacinį egzaminą netaikomas teisėjams, ginčų komisijos nariams, advokatams, antstoliams ir notarams, turintiems trejų metų teisėjo, ginčų komisijos nario, advokato, antstolio arba notaro darbo patirtį.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Nuostata, kad reikalavimas išlaikyti mediatorių kvalifikacinį egzaminą netaikomas teisėjams, advokatams, antstoliams ir notarams, turintiems trejų metų atitinkamai teisėjo advokato, antstolio arba notaro darbo patirtį (Mediacijos įstatymo 6 straipsnio 2 dalis) yra pagrįsta tuo, kad minėti asmenys jau yra išlaikę kvalifikacinį egzaminą, pagal teisės aktus privalomą siekiant tapti vienos iš minėtų profesijų atstovu.</p> <p>Asmenims, siekiantiems tapti Lietuvos administracinių ginčų komisijos nariais, taikomi šie reikalavimai: 1) jie turi būti Lietuvos Respublikos piliečiai; 2) privalo turėti aukštąjį teisinį išsilavinimą. Lietuvos administracinių ginčų komisijos nariu negali būti asmuo, kuris įstatymų nustatyta tvarka pripažintas kaltu dėl sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo, nusikaltimo valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams, korupcinio pobūdžio nusikaltimo ar nusikaltimo, kuriuo padaryta turtinė žala valstybei, padarymo ir turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą (Ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 3 straipsnio 1 dalis). Taigi, atsižvelgiant į tai, jog asmenims, siekiantiems tapti Lietuvos administracinių ginčų komisijos nariais, nėra numatytas kvalifikacinio egzamino laikymas, nėra pagrindo Lietuvos administracinių ginčų komisijos nariams nustatyti išimtį dėl mediatorių kvalifikacinio egzamino laikymo. Be to, tokia nuostata kyla ir iš Taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) sistemos plėtros koncepcijos,</p>

		<p>patvirtintos Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2015 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. 1R-268, 81 punkto, nustatančio, kad administracinių ginčų komisijų nariai – taikinimo tarpininkai (mediatoriai), kiti taikinimo tarpininkai (mediatoriai) turėtų atitikti bendrus kvalifikacinius reikalavimus, keliamus asmenims, siekiantiems būti įrašytiems į taikinimo tarpininkų (mediatorių) sąrašą.</p> <p>Taip pat pažymėtina, kad išimtis dėl mediatorių kvalifikacinio egzamino laikymo teisėjams, advokatams, antstoliams ir notarams, turintiems darbo patirtį tik atitinkamoje srityje, buvo suderinta su atitinkamų profesijų savivaldos institucijomis dar prieš priimant Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymo Nr. X-1702 pakeitimo įstatymą Nr. XIII-534.</p>
	<p>6. Neteisminę administracinių ginčų mediaciją galės vykdyti ne tik ginčų komisijos nariai, bet ir kiti Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos iš mediatorių sąrašo parinkti ir paskirti mediatoriai, todėl Mediacijos įstatymo 26 straipsnio 2 dalies nuostata, jog ginčų komisijos narys gali vykdyti tik neteisminę administracinių ginčų mediaciją, yra nepagrįsta. Ginčų komisijos nariai taip pat bus įrašyti ir į bendrąjį mediatorių sąrašą, jie specializuosis administracinių ginčų mediacijoje, todėl, manome, jie galėtų vykdyti ir teisminę administracinių ginčų mediaciją.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Pažymėtina, kad mediacija, išskyrus teisėjų vykdomą teisminę mediaciją, yra profesinė veikla (Mediacijos įstatymo 2 straipsnio 4 dalis). Jeigu Lietuvos administracinių ginčų komisijos nariams būtų suteikta galimybė vykdyti ne tik neteisminę administracinių ginčų mediaciją, kiltų tokios veiklos suderinamumo su komisijos narių pareigomis klausimas. Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos administracinių ginčų komisijos nariai yra valstybės pareigūnai, jų darbas apmokamas Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatyme nustatyta tvarka ir sąlygomis. Vadovaujantis Ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 3 straipsnio 4 dalies 1 punktu, kai komisijos narys išrenkamas arba paskiriamas į kitas pareigas, jo įgaliojimai nutrūksta. Tai suponuoja, jog Lietuvos administracinių ginčų komisijos nariai negali eiti kitų pareigų (dirbti kito darbo).</p>
	<p>7. Mediacijos įstatymo 26 straipsnio 4 dalyje nurodyta, jog neteisminė administracinių ginčų mediacija vyksta ginčų komisijos patalpose arba kitoje mediatoriaus su administracinio ginčo šalimis suderintoje vietoje, todėl manome, jog Mediacijos įstatymo 26 straipsnio 10 dalis yra perteklinė ir turėtų būti išbraukta.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad Mediacijos įstatymo projektu siūlomos Mediacijos įstatymo 26 straipsnio 4 dalies (patikslintame projekte – 5 dalies) ir 10 dalies nuostatos nėra tapačios: pirmojoje iš nuostatų nurodoma mediacijos vieta, o kitoje – įtvirtinta ginčų komisijos pareiga skirti patalpas neteisminei administracinių ginčų mediacijai vykdyti. Be to, analogišku principu suformuluotos nuostatos yra įtvirtintos mediacijos civiliniame procese atveju (žr. Mediacijos įstatymo projektu dėstomo Mediacijos įstatymo, įsigaliosiančio 2020 m. sausio 1 d., 23 straipsnio 3 ir 5 dalis).</p>